

Питання практичного заняття за темою № 4
Процесуальні рішення слідчого, прокурора та закінчення досудового розслідування

1. Постанови слідчого та рішення прокурора.
2. Обвинувальний акт: структура, зміст, додатки.
3. Постанова про закриття кримінального провадження.

Практичні кейси

Задача 1. Процесуальна самостійність та вказівки прокурора

Фабула:

Прокурор, здійснюючи процесуальне керівництво, надав слідчому письмову вказівку про скасування постанови слідчого про визнання особи потерпілим, оскільки прокурор вважав, що для цього немає достатніх підстав. Слідчий, посилаючись на свою процесуальну самостійність, відмовився виконувати цю вказівку.

Питання:

Які повноваження прокурора щодо скасування незаконних чи необґрунтованих постанов слідчого передбачені КПК України?

Чи поширюється процесуальна самостійність слідчого на обов'язок виконання письмових вказівок прокурора?

Які дії має здійснити прокурор у разі невиконання слідчим його законної письмової вказівки?

Задача 2. Постанова про призначення експертизи та її оскарження

Фабула:

Слідчий, не погоджуючи це питання з прокурором, виніс постанову про призначення товарознавчої експертизи. Захисник підозрюваного вважає, що призначення саме цієї експертизи є необґрунтованим. Він подав скаргу слідчому судді, вимагаючи скасування цієї постанови слідчого.

Питання:

Чи підлягає постанова слідчого про призначення експертизи оскарженню слідчому судді на стадії досудового розслідування?

Яким чином захисник може реалізувати своє право на оскарження чи заперечення проти законності чи обґрунтованості такої постанови?

Чи є постанова про залучення експерта процесуальним рішенням, яке може бути скасоване прокурором у порядку нагляду?

Задача 3. Структура обвинувального акта та формулювання обвинувачення

Фабула:

Прокурор склав обвинувальний акт, в якому:

У розділі «Формулювання обвинувачення» вказано лише: "Обвинувачується у вчиненні крадіжки за ч. 1 ст. 185 КК України".

До обвинувального акта не додано реєстру матеріалів досудового розслідування.

Питання:

Які обов'язкові вимоги до змісту обвинувального акта (щодо викладу фактичних обставин та правової кваліфікації) порушено?

Яку роль відіграє реєстр матеріалів досудового розслідування як обов'язковий додаток?

Які процесуальні наслідки для судового розгляду має подання до суду обвинувального акта без належного формулювання обвинувачення та без реєстру матеріалів?

Задача 4. Обвинувальний акт: обтяжуючі та пом'якшуючі обставини

Фабула:

Захисник стверджує, що в обвинувальному акті прокурор не вказав обставину, яка, на думку сторони захисту, є пом'якшуючою (щире каяття), але детально описав обставини, які є обтяжуючими (вчинення злочину групою осіб).

Питання:

Чи є обов'язковим елементом змісту обвинувального акта відображення обтяжуючих та пом'якшуючих обставин?

Яку роль відіграє відображення цих обставин для дотримання прокурором (як представником обвинувачення) принципу об'єктивності та для судового розгляду?

Чи є ненаведення в обвинувальному акті пом'якшуючих обставин підставою для його повернення?

Задача 5. Закриття провадження: реабілітуючі підстави

Фабула:

Слідчий, за погодженням з прокурором, прийняв рішення про закриття кримінального провадження та виніс постанову про закриття... на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України (встановлена відсутність в діянні складу кримінального правопорушення). Особа, що мала статус підозрюваного, вимагає від слідчого обов'язкового надання їй копії цієї постанови.

Питання:

Чи є вказана підстава реабілітуючою чи не реабілітуючою?

Які обов'язкові дії слідчого/прокурора щодо повідомлення підозрюваного, його захисника та потерпілого... передбачені КПК у разі закриття провадження за такою підставою?

Яке правове значення має постанова про закриття провадження за реабілітуючою підставою?

Задача 6. Процесуальні рішення: Постанова про визнання речовим доказом

Фабула:

Слідчий виніс постанову про визнання речовим доказом вилученого під час обшуку предмета – мобільного телефону. Однак у постанові він лише вказав: "Визнати телефон речовим доказом, оскільки він може мати значення для справи". Не було зазначено його індивідуальні ознаки (марка, IMEI) та конкретний зв'язок з обставинами злочину.

Питання:

Яку ключову вимогу до вмотивованості постанови слідчого (згідно зі ст. 110 КПК) порушено?

Які обов'язкові відомості (про зв'язок з подією злочину та ознаки, що індивідуалізують предмет) має містити постанова про визнання речовим доказом?

Як неналежне оформлення цієї постанови впливає на доказове значення та допустимість самого телефону як доказу?

Задача 7. Форми закінчення розслідування: Угоди

Фабула:

Прокурор уклав з підозрюваним угоду про визнання винуватості, згідно з якою підозрюваний погоджувався на покарання (із застосуванням ст. 69 КК) нижче найнижчої межі. Прокурор склав обвинувальний акт, додав до нього угоду та направив матеріали до суду.

Питання:

Чи є направлення до суду обвинувального акта з угодою (про примирення чи визнання винуватості) формою закінчення досудового розслідування?

Які обов'язкові процесуальні дії (наприклад, щодо відкриття матеріалів сторонам згідно зі ст. 290 КПК) повинен здійснити прокурор перед направленням акта з угодою до суду?

Які переваги (наприклад, щодо процесуальної економії) має така форма закінчення розслідування порівняно зі звичайним судовим розглядом?

Задача 8. Постанова про закриття: нереабілітуюча підстава

Фабула:

Прокурор (згідно з ч. 3 ст. 284, після повідомлення про підозру рішення приймає прокурор) виніс постанову про закриття кримінального провадження щодо підозрюваного на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК (оскільки спливили строки досудового розслідування). Підозрюваний заперечує проти такого закриття та наполягає на продовженні розслідування з метою його повної реабілітації.

Питання:

Чи є сплив строків досудового розслідування нереабілітуючою підставою для закриття провадження?

Чи має право підозрюваний оскаржити таку постанову прокурора слідчому судді?

Які правові наслідки має заперечення підозрюваного проти закриття провадження за нереабілітуючою підставою (згідно з ч. 8 ст. 284 КПК)?